

ПРАВОВІ ЗАСАДИ НАДАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ У ПРОЦЕСІ ВИРІШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВ В УКРАЇНІ

М. Р. Іванців

здобувач

Заклад вищої освіти «Міжнародний університет бізнесу і права»

У статті охарактеризовано правові засади надання професійної правничої допомоги у процесі вирішення адміністративних справ. Визначено, що правові засади надання професійної правничої допомоги щодо спорів у сфері публічно-правових відносин є сукупністю правових норм, які мають вираження в системі нормативно-правових актів різної юридичної сили та регламентують питання реалізації конституційного права на професійну правничу допомогу у процесі здійснення адміністративного судочинства в Україні, та яких доцільно класифікувати таким чином: 1) залежно від рівня правового закріплення – шляхом виокремлення національних та міжнародних; 2) залежно від системи джерел адміністративного права – шляхом виокремлення національних джерел, міжнародних джерел, судових рішень; 3) залежно від предмету правового регулювання – шляхом виокремлення тих, що регламентують сферу надання професійної правничої допомоги у процесі вирішення адміністративних справ та тих, що регламентують компетенцію адвокатів як суб'єктів надання професійної правничої допомоги у процесі вирішення адміністративних справ.

Звернено увагу на те, що до правових засад надання професійної правничої допомоги в Україні належать: 1) національні правові засади, що включають сукупність правових норм, які містяться в Конституції України, законах України, підзаконних нормативно-правових актах і регулюють якісно-змістові характеристики сфери надання професійної правничої допомоги в Україні та діяльність суб'єктів її надання; 2) міжнародні правові засади, які регулюють якісно-змістові характеристики сфери надання професійної правничої допомоги та діяльність суб'єктів надання професійної правничої допомоги; 3) рішення судових установ, що деталізують вирішення окремих питань сфери надання професійної правничої допомоги, серед них: рішення Конституційного суду України, Верховного Суду України, Європейського Суду з прав людини.

Ключові слова: адвокат, адміністративна справа, адміністративне судочинство, джерела права, конституційне право, правові засади, професійна правнича допомога.

Актуальність теми дослідження. Видається, професійне представництво в суді створює рівні умови та сприяє довірі до державних інституцій загалом, а також вірі в справедливість системи правосуддя зі сторони суспільства, зокрема. При цьому, професійна правнича допомога у сучасній правовій системі має стати одним із основних фундаментальних засобів, адже її роль є надзвичайно важливою для розвитку ефективних механізмів впровадження демократії. При цьому, досить поширеним на сучасному етапі розвитку України як правової держави є питання правових засад надання професійної правничої допомоги у процесі вирішення адміністративних справ. Адже право на

професійну правничу допомогу, якого закріплено на конституційному рівні у положеннях ст. 59 Конституції України [9], є необхідним елементом механізму забезпечення прав, свобод та інтересів особи. Разом із тим, гарантування та забезпечення права на професійну правничу допомогу є не тільки конституційно-правовим обов'язком держави, а й однією зі стратегічних цілей, яких обумовлено реалізацією взятих Україною міжнародно-правових зобов'язань.

Відповідно ж до сучасних суспільних очікувань та міжнародних (європейських) стандартів, виходячи з демократичних принципів справедливості і верховенства права, існує нагальна необхідність впровадження

в законодавчі (нормативно-правові) акти України відповідних (належних) законодавчих ініціатив, які регулюють питання порядку організації та здійснення адвокатської діяльності в Україні та стосуються специфіки професійної діяльності адвокатів в Україні. Крім того, варто зазначити, що у зв'язку з проведенням системних реформ в Україні (практично в усіх ключових напрямках життя держави), включаючи реформування української судової системи, інститут правової допомоги на теперішній час зазнає певних суттєвих змін, зокрема, на конституційному рівні [2, с. 347].

Одночасно, дослідження (правовий аналіз) питання про правові засади надання професійної правничої допомоги в Україні під час здійснення адміністративного судочинства є актуальним, важливим та доцільним. Адже сфера надання професійної правничої допомоги у процесі вирішення адміністративних справ має свою специфіку, що відображається у межах національного правового регулювання. Враховуючи ж той факт, що сфера надання професійної правничої допомоги у процесі вирішення адміністративних справ виходить за межі держави, адже її безпосередньо спрямовано на забезпечення реалізації, захисту та охорони прав, свобод та інтересів особи, вбачається, необхідним є дослідження як національних, так і міжнародних джерел її правового регулювання, що обумовлює актуальність теоретичного обґрунтування правових засад надання професійної правничої допомоги в Україні під час здійснення адміністративного судочинства, реалізації гарантій держави у здійсненні права на захист прав, свобод та інтересів осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень.

Стан наукового дослідження питання. Проблемам, що є важливими як у теоретичному, так і в практичному аспектах для осмислення предмету дослідження, приділяли увагу у своїх працях такі фахівці та науковці: О.М. Бандурка, А.В. Боровик, С.М. Бреус, Г.П. Власова, В.М. Ісакова, Д.М. Ключка, Л.А. Литовченко, М.М. Михеєнко, В.С. Наливайка, О.Ф. Скакун, С.Г. Стеценко, В.І. Форманюк та інші вчені. Разом із тим, вказані автори безпосередньо аналізовану проблематику не досліджували, а розглядали питання більш загальні. У той же час, незважаючи на значну кількість наукових праць, правові засади надання професійної правничої допомоги у процесі вирішення адміністративних справ в Україні не є сталими, а тому потребують наукового переосмислення та систематизації.

Внаслідок чого, метою даної статті є дослідження сутності та висвітлення особливостей правових засад надання професійної правничої допомоги у процесі вирішення адміністративних справ в Україні.

Виклад основного матеріалу. Професійна правничка допомога у процесі вирішення адміністративних справ є професійною, адресною, орієнтованою допомогою, яка надається адвокатом стороні в адміністративному процесі під час розгляду відповідної адміністративної справи з метою захисту прав і свобод цієї сторони, їх відновлення в разі порушення з боку суб'єкта публічної адміністрації. При цьому, говорячи про правові засади (основи) надання професійної правничої допомоги у процесі вирішення адміністративних справ, зазначимо: 1) етимологічний зміст поняття «основа» полягає в такому: а) те, на чому що-небудь ґрунтується; б) головна складова частина чого-небудь; в) найважливіша частина змісту чого-небудь [24]; 2) правові засади (основи) є сукупністю правових норм та заходів, які регулюють відповідні суспільні відносини [5, с. 343; 6]; 3) правові засади (основи) є відправною точкою та механізмом забезпечення відповідних суспільних відносин [17]. Таким чином, вбачається, правові засади надання професійної правничої допомоги щодо спорів у сфері публічно-правових відносин можна тлумачити як сукупність правових норм, які мають вираження в системі нормативно-правових актів різної юридичної сили та регламентують питання реалізації конституційного права на професійну правничу допомогу у процесі здійснення адміністративного судочинства в Україні.

Забезпечення права на професійну правничу допомогу регулюється значним переліком нормативних актів, серед яких: Конституція України; рішення Конституційного суду України; чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України; рішення Європейського суду з прав людини; інші нормативно-правові акти (кодекси, закони, підзаконні акти).

Між тим, правові норми, які визначають засади надання професійної правничої допомоги щодо спорів у сфері публічно-правових відносин, доцільно класифікувати таким чином: 1) залежно від рівня правового закріплення – шляхом виокремлення національних та міжнародних; 2) залежно від їх закріплення у відмінних джерелах адміністративного права – шляхом виокремлення національних

джерел (Конституція України, закони України та підзаконні нормативно-правові акти), міжнародних джерел (міжнародні договори, акти органів міжнародних організацій тощо), судових рішень (рішення Конституційного суду України, Верховного Суду України, Європейського Суду з прав людини) [1, с. 45]; 3) залежно від предмету правового регулювання – шляхом виокремлення: а) тих, що регламентують порядок реалізації права на професійну правничу допомогу; б) тих, що регламентують питання організації та діяльності суб'єктів надання професійної правничої допомоги.

Слід зазначити, що класифікації правових засад надання професійної правничої допомоги мають теоретичний характер, який прямо не впливає на правозастосування. Однак систематизація правових засад надання професійної правничої допомоги є необхідною при дослідженні питань надання професійної правничої допомоги щодо спорів у сфері публічно-правових відносин задля виявлення як специфіки порядку реалізації права на професійну правничу допомогу у межах адміністративного судочинства, так і наявних у ньому пробілів.

Використовуючи комбінований підхід до градації правових засад надання професійної правничої допомоги у процесі вирішення адміністративних справ, маємо змогу виокремити: 1) національні формалізовані правові засади, які включають сукупність правових норм, що містяться у Конституції України, законах України, підзаконних нормативно-правових актах та регулюють якісно-змістовні характеристики надання професійної правничої допомоги, з одного боку, та діяльність адвокатів як суб'єктів надання професійної правничої допомоги – з іншого;

2) міжнародні правові засади, які регулюють якісно-змістовні характеристики сфери надання професійної правничої допомоги та діяльність суб'єктів надання професійної правничої допомоги.

Первинно звернемо увагу на базові положення Конституції України, які є висхідними основами гарантування прав, свобод та інтересів особи щодо вирішення судом спорів у сфері публічно-правових відносин, а також оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо притягнення до адміністративної відповідальності: 1) людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини

та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (ст. 3); 2) звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується (ч. 3 ст. 8); 3) конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані (ч. 2 ст. 22); 4) права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. Кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань (ст. 55); 5) гарантовано право на професійну правничу допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав (ст. 59) [9].

Крім того, на конституційному рівні закладено основоположні засади надання професійної правничої допомоги, а саме: для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура. Незалежність адвокатури гарантується. Засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні визначаються законом. Виключно адвокат здійснює представництво іншої особи в суді, а також захист від кримінального обвинувачення. Законом можуть бути визначені винятки щодо представництва в суді у трудових спорах, спорах щодо захисту соціальних прав, щодо виборів та референдумів, у малозначних спорах, а також стосовно представництва малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена (ст. 131²) тощо [9].

Щодо законів України, в яких містяться норми, які регулюють питання надання професійної правничої допомоги в Україні, то їх доцільно класифікувати в залежності від спрямованості:

1) профільний закон, яким є Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» – визначає правові засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні [14];

2) Закон України «Про безоплатну правову допомогу» від 02.06.2011 р. № 3460-VI, положення якого визначають зміст права на безоплатну правову допомогу, порядок реалізації

цього права, підстави та порядок надання безоплатної правової допомоги, державні гарантії щодо надання безоплатної правової допомоги тощо [15]. Слід зазначити, що до прийняття вказаного Закону України у державі впродовж тривалого часу не було механізму реалізації права на правову допомогу. І в цьому аспекті слід акцентувати увагу на тому, що розвиток системи безоплатної правової допомоги був одним із пріоритетів Плану пріоритетних дій Уряду на 2016 рік, Національної стратегії у сфері захисту прав людини [10], а також Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів [23];

3) Кодекс адміністративного судочинства України, окремі положення якого регулюють питання надання правничої допомоги при вирішенні справ в адміністративному суді. Так, відповідно до положень ст. 16 Кодексу адміністративного судочинства України, учасники справи мають право користуватися правничою допомогою. При цьому, представництво в суді, як вид правничої допомоги, здійснюється виключно адвокатом (професійна правнича допомога), крім випадків, встановлених законом. Разом із тим, безоплатна правнича допомога надається в порядку, встановленому законом, що регулює надання безоплатної правничої допомоги. Крім того, ст. 134 Кодексу адміністративного судочинства України врегульовано питання витрат на професійну правничу допомогу: витрати, пов'язані з правничою допомогою адвоката, несуть сторони, крім випадків надання правничої допомоги за рахунок держави. За результатами розгляду справи витрати на правничу допомогу адвоката підлягають розподілу між сторонами разом з іншими судовими витратами, за винятком витрат суб'єкта владних повноважень на правничу допомогу адвоката [7];

4) Кодекс України про адміністративні правопорушення передбачає, що особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, серед іншого, має право при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи [8, ст. 268]. Разом із тим, користуватися правовою допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, має право і потерпілий [8, ст.ст. 269–270]. Також ст. 271 Кодексу України про адміністративні правопорушення передба-

чено, що у розгляді справи про адміністративне правопорушення можуть брати участь адвокат, інший фахівець у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи. У той же час, якщо особа є суб'єктом права на безоплатну вторинну правову допомогу, у розгляді справи про адміністративне правопорушення може брати участь адвокат, який призначений Центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги. Зазначений адвокат має права, передбачені ч. 1 ст. 271 Кодексу України про адміністративні правопорушення та іншими законами. Зазначимо, що повноваження адвоката, призначеного Центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги, підтверджуються дорученням, що видається Центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги [8].

Окрему роль у системі правового забезпечення надання професійної правничої допомоги у процесі вирішення адміністративних справ відіграють підзаконні нормативно-правові акти, серед яких: Укази Президента України, Постанови Кабінету Міністрів України, акти міністерств та інших центральних органів виконавчої влади тощо. Прикладом може слугувати підзаконний нормативно-правовий акт, якого спрямовано на удосконалення діяльності щодо утвердження та забезпечення прав і свобод людини і громадянина в Україні – Указ Президента України «Про Національну стратегію у сфері прав людини» від 24.03. 2021 р., одним із пріоритетів якого став розвиток системи безоплатної правової допомоги в Україні [20].

У контексті наведеного слід вказати, що станом на теперішній час чинним є Указ Президента України «Про Концепцію формування системи безоплатної правової допомоги в Україні» від 09.06. 2006 р., яким закладено підвалини формування та функціонування системи безоплатної правової допомоги в Україні [19].

Указом Президента України від 20.05.2015 р. № 276/2015 затверджено Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки, якою визначено основні положення (основоположні засади) та представлено ключові напрями судової реформи в Україні, реалізація якої, серед іншого, передбачає: 1) практичне ефективно забезпечення і посилення професійних прав адвоката, а також його відповідальності перед клієнтом; 2) підвищення рівня професійної підготовки адвокатів; 3) посилення правових

гарантій здійснення адвокатської діяльності; 4) забезпечення реальної доступності безоплатної професійної правничої (правової) допомоги (на професійній незалежній основі) [23].

Повноваження та порядок діяльності центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги встановлюються Положенням, якого затверджує Міністерство юстиції України [15]. При цьому, основними завдання центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги є: 1) підвищення правової свідомості, культури та освіченості населення (правосвідомості); 2) надання безоплатної первинної правової допомоги і безоплатної вторинної правової допомоги; 3) забезпечення доступу до електронних сервісів Міністерства юстиції України [16].

Відзначимо, що поряд із національним рівнем правового регулювання надання професійної правничої допомоги у процесі вирішення адміністративних справ, доцільно звернути увагу й на міжнародний рівень. Так, право на професійну правничу допомогу закріплене в Загальній декларації прав людини від 1948 року, Міжнародному пакті про громадянські та політичні права від 1966 року, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 1950 року як базових документів, які містять універсальні стандарти прав людини.

Видається, удосконалення вітчизняного законодавства, положеннями якого врегульовано питання надання професійної правничої допомоги, особливо в аспекті створення дієвого (практичного) організаційно-правового механізму надання професійної правничої допомоги щодо спорів у сфері публічно-правових відносин, повинно відбуватися шляхом запозичення позитивного зарубіжного досвіду та впровадження тих найкращих світових апробованих практик, які гармонізують із висхідними доктринальними та нормативними засадами вітчизняного процесуального права.

Серед іншого, заслуговують на увагу рішення судових установ, які деталізують вирішення окремих питань надання професійної правничої допомоги щодо спорів у сфері публічно-правових відносин. Наприклад, Постанова Верховного Суду від 01.12.2021 року у справі № 910/20852/20 [11], Постанова Верховного суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 25.03.2021 року у справі № 905/717/20 [12], Постанова Верховного Суду у справі № 916/2087/18 від 31.03.2021 [13], Постанова Верховного суду України від

20.07.2021 року у справі № 922/2604/20 в частині стягнення витрат на професійну правничу допомогу.

Разом із тим, особливість рішень Конституційного Суду України полягає у тому, що їх метою є не здійснення правосуддя, а, як передбачено ст. 7 Закону України «Про Конституційний Суд України»: 1) вирішення питань про конституційність законів України та інших правових актів; 2) офіційне тлумачення Конституції України; 3) надання висновків про відповідність Конституції України міжнародних договорів [18].

Як слушно зазначив В.Е. Беяневич, Рішення Конституційного Суду України № 13-рп/2000 від 16.11.2000 р. у справі за конституційним зверненням громадянина Геннадія Івановича Солдатова щодо офіційного тлумачення положень ст. 59 Конституції України, ст. 44 Кримінально-процесуального кодексу України, ст. 268, 271 Кодексу України про адміністративні правопорушення [21] та Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Голованя Ігоря [22] у сукупності ґрунтуються на кількох правових ідеях, що визначили на певний період правову політику держави у питанні про надання правової допомоги, а саме: держава не обмежує особу у виборі захисника своїх прав лише адвокатами, особа має право звертатися до інших осіб, в тому числі фахівців у галузі права, якщо закон не встановлює для цих осіб обмежень; через законодавство про адвокатуру та безоплатну правову допомогу держава реалізує конституційну гарантію права особи на отримання правової допомоги на професійному рівні; відсутність спеціального законодавства щодо надання правової допомоги іншими, крім адвокатів особами, означає, що держава не встановлює обмежень отримувати правову допомогу від осіб, які не є адвокатами, але й не заохочує до цього [3].

Як видається, для сфери надання професійної правничої допомоги у процесі вирішення адміністративних справ показовим є Висновок Конституційного Суду України (Велика палата) у справі за конституційним зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо скасування адвокатської монополії) (реєстр. № 1013) вимогам статей 157 і 158 Конституції України від 31.10.2019 року № 4-в/2019, який поставив крапку у судовій полеміці. Так, розглядаючи вказане питання, Конституційний Суд України

дійшов висновку: «Ст. 1312 викласти в такій редакції: «Для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура. Незалежність адвокатури гарантується. Засади організації та діяльності адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні визначаються законом. Виключно адвокат здійснює захист особи від кримінального обвинувачення». Також у пп. 2.2.1 пп. 2.2 п. 2 мотивувальної частини Висновку Конституційний Суд України зазначає: «Поняття «надання професійної правничої допомоги» не тотожне поняттю «представництво особи в суді». Надання професійної правничої допомоги здійснюють адвокати, натомість представництво особи у суді може бути здійснене за вибором особи адвокатом або іншим суб'єктом. З аналізу ч. 1 ст. 131² Конституції України у системному зв'язку зі ст. 59 випливає позитивний обов'язок держави, який полягає у гарантуванні участі адвоката у наданні професійної правничої допомоги особі з метою забезпечення її ефективного доступу до правосуддя за рахунок коштів держави у випадках, передбачених законом» [4].

Підсумовуючи, приходимо до висновку, що правові засади надання професійної правничої допомоги в Україні є сукупністю правових норм, що містять своє вираження у системі нормативно-правових актів різної юридичної сили та регламентують питання надання професійної правничої допомоги. При цьому, правові засади надання професійної правничої допомоги визначено на національному та міжнародному рівні у відповідних джерелах права. Разом із тим, аналіз норм чинного законодавства та наукової правової думки дає змогу констатувати, що законодавцю слід дотримуватися міжнародних стандартів під час впорядкування суспільних відносин у сфері надання професійної правничої допомоги в Україні, що досить широко пов'язана з різними сферами повсякденного життя.

Список використаних джерел:

1. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / за ред. В. Галунька, О. Правоторової. Видання третє. Київ: Академія адміністративно-правових наук, 2020. 466 с.
2. Антонюк С. Міжнародно-правові стандарти професійної діяльності адвоката у цивільному судочинстві України. *Підприємництво і господарське право*. 2019. № 6. С. 347–353.
3. Беляневич В.Е. *Адвокатська монополія – потреба часу*. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/advokatska-mono-poliya--potreba-chasu.html>
4. Висновок Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо скасування адвокатської монополії) (реєстр. № 1013) вимогам статей 157 і 158 Конституції України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v004v710-19#Text>
5. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю.В. Ковбасюк (голова) та ін. Київ : НАДУ, 2011. Т. 6: Державна служба / наук.-ред. колегія : С.М. Серьогін (співголова), В.М. Сороко (співголова) та ін. 2011. 524 с.
6. Історія та практика державного управління і місцевого самоврядування в Україні : у 2-х т. : навч. посіб. / М.О. Багмет, Г.В. Коваль; Чорномор. держ. ун-т ім. Петра Могили. Миколаїв, 2012. 143 с.
7. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
8. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-X. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51. Ст. 1122.
9. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради*. 1996. № 30. Ст. 141.
10. Координаційний центр з надання безоплатної правової допомоги. URL: <http://legalaid.gov.ua>
11. Постанова Верховного Суду від 01.12.2021 р. у справі № 910/20852/20 URL: https://verdictum.ligazakon.net/document/101829596?utm_source=jurliga.ligazakon.ua&utm_medium=news&utm_content=jl03
12. Постанова Верховного суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 25.03.2021 р. у справі № 905/717/20. URL: https://zakon.cc/court/document/read/95841682_d6754b94
13. Постанова Верховного Суду у справі № 916/2087/18 від 31.03.2021 р. URL: https://verdictum.ligazakon.net/document/95976166?utm_source=jurliga.ligazakon.ua&utm_medium=news&utm_content=jl03
14. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI. *Офіційний вісник України*. 2012. № 62. Ст. 2509.
15. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 р. № 3460-VI. *Офіційний вісник України*. 2011. № 51. Ст. 2009.
16. Про затвердження Положення про центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги : наказ Міністерства юстиції України від 02.07.2012 р. № 967/5. *Офіційний вісник України*. 2012. № 50. Ст. 2002.

17. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні : Указ Президента України від 22.07.1998 р. № 810/98. *Офіційний вісник України*. 1999. № 21.
18. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13.07.2017 р. № 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>
19. Про Концепцію формування системи безоплатної правової допомоги в Україні : Указ Президента України від 09.06.2006 р. № 509/2006. *Офіційний вісник України*. 2006. № 24. Ст. 1764.
20. Про Національну стратегію у сфері прав людини: Указ Президента України від 24.03. 2021 р. № 119/2021. *Офіційний вісник України*. 2021. № 26. Ст. 1257.
21. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Солдатова Конституційний Суд; Рішення від 16.11.2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-00#Text>
22. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Голованя Ігоря : Конституційний Суд; Рішення від 30.09.2009 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v023p710-09#Text>
23. Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки : Указ Президента України від 20.05.2015 р. № 276/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276/2015/>
24. Сучасний тлумачний словник української мови URL: <http://sum.in.ua/s/osnova>

Ivantsiv M. R. Legal principles of providing professional legal assistance in the process of administrative decision making in Ukraine

The article describes the legal principles of providing professional legal assistance in the process of administrative decision making. It was determined that the legal basis for providing professional legal assistance in disputes in the field of public-legal relations is a set of legal norms that are expressed in the system of normative legal acts of different legal force and regulate the issue of the implementation of the constitutional right to professional legal assistance in the process of administrative proceedings in Ukraine, and which should be classified as follows: 1) depending on the level of legal consolidation – by distinguishing between national and international ones; 2) depending on the system of sources of administrative law – by distinguishing national sources, international sources, court decisions; 3) depending on the subject of legal regulation – by distinguishing those that regulate the scope of providing professional legal assistance in the process of resolving administrative cases and those that regulate the competence of lawyers as subjects of providing professional legal assistance in the process of administrative decision making.

The attention has been drawn to the fact that the legal principles for providing professional legal assistance in Ukraine include: 1) national legal principles, which include a set of legal norms contained in the Constitution of Ukraine, laws of Ukraine, subordinate regulatory legal acts and regulate qualitative and substantive characteristics of the field provision of professional legal assistance in Ukraine and activities of the subjects of its provision; 2) international legal principles that regulate qualitative and substantive characteristics of the field of professional legal assistance and the activities of subjects providing professional legal assistance ; 3) decisions of judicial institutions detailing the solution of certain issues in the field of professional legal assistance, among them: decisions of the Constitutional Court of Ukraine, the Supreme Court of Ukraine, the European Court of Human Rights.

Key words: lawyer, administrative case, administrative proceedings, sources of law, constitutional law, legal principles, professional legal assistance.